

Posudek na diplomovou práci

Posudek oponenta diplomové práce

„Sociální klima školní třídy a školní úspěšnost žáka“,

kteřou předkládá Eliška Stárková

Autorka diplomové práce si zvolila téma, které je jí blízké, a prostředí, v němž se již nyní z profesních důvodů pohybuje. Mimo to se rozhodla věnovat oblasti, na niž se v současné době upírá pozornost řady tuzemských i zahraničních odborníků. Stále častěji se totiž ukazuje, že školní úspěšnost mnohdy více závisí na sociálně psychologických charakteristikách školní třídy i školy a zároveň na sociálních dovednostech žáků než pouze na úrovni jejich kognitivních schopností. Nežádá se dokonce stává, že školsky úspěšnějšími se stávají žáci s méně vyspělými rozumovými schopnostmi, avšak některými rozvinutými osobnostními charakteristikami, než žáci nadprůměrně nadaní, kteří čelí adaptačním obtížím anebo hodnotí své výkony na nižší úrovni a nedůvěřují sami sobě.

První část práce je věnována hlavním teoretickým východiskům témat. Autorka rozebírá v samostatných kapitolách charakteristiku školní třídy coby specifické sociální skupiny, dále vymezuje sociální klima školní třídy a v neposlední řadě se zaměřuje na problematiku školní úspěšnosti žáků. Všechny uvedené kapitoly teoretické části jsou psány poněkud specifickým způsobem. Jedná se převážně o výčet parafrází různých textů, které jsou vždy na konci odstavce uzavřeny citací zdroje. Za ocenění stojí, že autorka skutečně v maximální možné míře vlastními slovy parafrázovala nastudovanou odbornou literaturu, avšak bohužel při tomto způsobu zpracování textu není zřejmé, které pasáže jsou jejím vlastním přínosem či vyjádřením vlastního názoru. Přitom se domnívám, že takové momenty v teoretické části práce jsou zachytilné, ale čtenář může jen tipovat. Relativně inovátorské, avšak nikoli nepříjemné, jsou úvody kapitol, které jsou graficky odlišeny od zbývajících textů a je v nich naznačeno, čemu se autorka bude na dalších stránkách věnovat. Za jistý nedostatek pokládám relativně nižší počet citovaných zdrojů. Celé subkapitoly jsou parafrázemi pouze jednoho či dvou autorů (např. kapitoly 1.2, 1.3 aj.), navíc v převážné většině českých, přitom v zahraničí je všem uvedeným tématům věnována patrně mnohem výraznější pozornost a studie tam provedené jsou mnohem propracovanější, než je tomu v českém prostředí. Navíc tuzemské zdroje jsou citovány sekundárně (např. J. Juhás podle Vágnerové a Klégrové v kapitole 2.3 nebo diagnostické metody, které v českém prostředí lokalizoval J. Lašek jsou uváděny podle Mareše a Křivohlavého, přitom vzápětí je primární text o metodách publikovaný v našem prostředí citován). Nejasné odkazy na primární zdroje se ukazují opakovaným problémem, např. kapitola 2.2 obsahuje výčet zahraničních i tuzemských autorů, avšak v jejím závěru je pouze jediná citace na českou publikaci.

Nutno říci, že od první do třetí kapitoly má zpracování relativně vzestupnou tendenci. Téma školní úspěšnosti je zpracováno za využití více zdrojů, občas i cizojazyčných. V této kapitole se ovšem nachází definice školní úspěšnosti (str. 40), jejíž autor zůstal čtenářům utajen, což nebývá standardem odborných prací.

Empirická část diplomové práce působí svým zpracováním jako mnohem konzistentnější a preciznější. Hned v úvodu jsou pečlivě popsány použité postupy, cíle práce i základní před-

poklady. Veškerá získaná data jsou prezentována formou grafů a tabulek a navíc velmi čtivě komentována. Navíc autorka použila poměrně originální metody sběru dat, které doposud nebývají pro výzkumné účely tak často v českém prostředí využívány. Domnívám se, že jsou aktuálnější a přinášejí všestrannější údaje, než dříve vzniklé diagnostické nástroje, které měla autorka také k dispozici, resp. popisuje je v teoretické části.

Za jistý nedostatek pokládám, že autorka v kapitolách 7.1 i 7.2 prezentuje výsledky obou použitých diagnostických metod získané v jejím výzkumném souboru a data opakovaně vzájemně porovnává jen na základě vlastních dojmů. Máme k dispozici statistické postupy, které mohou naznačit, zda výsledky v různých skupinách jsou či nejsou významné. Ty ovšem nebyly použity. Přitom výzkumné soubory jsou relativně početné a pečlivější vzájemné porovnání by rozhodně stálo za pozornost. Na druhou stranu toto srovnání není hlavním záměrem empirické části. Při hledání souvislostí mezi sledovanými proměnnými jsou získaná data již analyzována výrazně pečlivěji, za využití relevantních statistických postupů. Mimo to oceňuji, že autorka opakovaně dokázala informace vyjádřené matematicky interpretovat s psychologickým vhledem a oba pohledy účinně kombinuje. Získané výsledky jsou bezpochyby zajímavé, ač spíše nepotvrzují původní předpoklady práce.

Závěrečná diskuse bohužel postrádá charakteristiky, které by tato kapitola měla mít. Jde spíše o výčet limitů práce a návrhy dalších možných studií, získané výsledky nejsou diskutovány s odbornou literaturou.

Na závěr otázky: Z jakého důvodu autorka soudí, že pátá odpověď ve třetí otázce dotazníku B-3 je nejhorší? Jaké mohou být výhody a nevýhody použitých metod? Ač výsledky byly signifikantní, autorka zamítla většinu svých hypotéz a v diskusi se k tomu jednoznačně vyjadřuje slovy, že „většina hypotéz nebyla potvrzena“, byla by možná ještě jiná interpretace dat?

Eliška Stárková předložila práci, která vcelku splňuje požadavky kladené na diplomovou práci. Doporučuji, aby se stala předmětem obhajoby na katedře psychologie UK FF v Praze.

Doporučené hodnocení: velmi dobře

Praha 10. 1. 2012

PhDr. Lenka Krejčová, Ph.D.